

Błędy i odpowiedzialność księgowego – czyli o umowie, polisie ubezpieczeniowej i KSeF

Paweł Skóra

14.11.2024

Podstawy prawne odpowiedzialności księgowego

Odpowiedzialność księgowego jest regulowana przede wszystkim przez:

- ✓ Kodeks cywilny, który określa odpowiedzialność z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań,
- ✓ Ustawę o rachunkowości, która definiuje zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych i odpowiedzialność za błędy rachunkowe,
- ✓ Przepisy podatkowe, które precyzują odpowiedzialność za ewentualne naruszenia w zakresie rozliczeń podatkowych.

Rodzaje błędów księgowych i ich skutki

- ✓ Błędy formalne – np. brak wymaganych podpisów, niedokładna dokumentacja.
- ✓ Błędy rachunkowe – np. błędne wyliczenia wynikające z błędów w obliczeniach.
 - ✓ Błędy podatkowe – np. niewłaściwe stawki VAT, błędy w deklaracjach podatkowych, nieprawidłowe ulgi.
- ✓ Błędy proceduralne – np. nieprzestrzeganie terminów lub wymogów sprawozdawczości.

Przykłady najczęstszych błędów popełnianych przez księgowych

- ✓ Wprowadzenie błędnych danych do ewidencji.
- ✓ Opóźnienia w składaniu deklaracji podatkowych lub sprawozdań finansowych.
- ✓ Pominięcie niektórych wydatków lub przychodów.
- ✓ Niewłaściwe zastosowanie przepisów podatkowych lub stawki VAT.

Zasady na jakich ponosi odpowiedzialność księgowy

Wina umyślna

- ✓ chcę postąpić niewłaściwie i bezpośrednio wyrządzić szkodę,

Wina nieumyślna

- ✓ brak należytej staranności
 - ✓ niedbalstwo

Brak należytej staranności w księgowości

Brak należytej staranności w księgowości oznacza **niestosowanie się do wymaganego poziomu dokładności i rzetelności** przy wypełnianiu obowiązków księgowych. Księgowy ma obowiązek działać zgodnie z przepisami prawa podatkowego, standardami rachunkowości oraz regulacjami wewnętrznymi organizacji.

Przykład braku należytej staranności: Jeśli księgowy nieprawidłowo zaksięguje fakturę, omijając weryfikację dokumentu lub nie sprawdzając, czy zawiera on prawidłowe dane (jak poprawna stawka VAT czy właściwy numer NIP kontrahenta).

Niedbalstwo w księgowości

- ✓ Oznacza to, że księgowy **ignoruje podstawowe obowiązki lub świadomie lekceważy oczywiste zasady**, które powinny być zastosowane w księgowaniu. Niedbalstwo może być uznane za rażące naruszenie obowiązków księgowego, zwłaszcza jeśli osoba ta powinna wiedzieć, że zaniechanie tych działań może spowodować szkody finansowe.
- ✓ **Przykład niedbalstwa:** ignoruje oczywiste błędy w dokumentach (np. wielokrotne zaksięgowanie tej samej faktury), mamy do czynienia z niedbalstwem.

Przyczyny konfliktów na linii klient - księgowy

Przyczyny konfliktów wynikają:

- ✓ ze zbyt późnego przekazania dokumentów,
- ✓ z przekazania niekompletnej dokumentacji,
- ✓ z przekazania dokumentacji nie odzwierciedlającej rzeczywistej sytuacji.

Umowa o świadczenie usług księgowych

Znaczenie umowy między księgowym a klientem – dlaczego jest kluczowa?

Umowa chroni obie strony, precyzując, kto jest odpowiedzialny za co, i w jakich sytuacjach księgowy może ponosić odpowiedzialność za ewentualne błędy, porządkuje również sposoby działania stron.

Postanowienia dotyczące odpowiedzialności księgowego w umowie

W umowie można zawrzeć klauzule ograniczające odpowiedzialność księgowego za błędy wynikające z dostarczenia przez klienta błędnych lub niekompletnych danych lub dostarczonych zbyt późno.

**UMOWY KONSTRUUJE SIĘ NA ZŁE
CZASY**

Art. 458(9) § 1

kodeksu postępowania cywilnego

W postępowaniu gospodarczym dowód ze świadków lub z przesłuchania stron jest dopuszczalny tylko wtedy, gdy po wyczerpaniu innych środków dowodowych lub w razie ich braku pozostają nadal niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Przepis ten oznacza, że w sprawach gospodarczych prymat mają dowody z dokumentów, a dopuszczalność dowodów osobowych, takich jak zeznania świadków lub przesłuchanie stron, jest ograniczona i może nastąpić tylko wtedy, gdy dokumenty lub inne dowody nie są wystarczające do wyjaśnienia wszystkich istotnych faktów sprawy.

Oznacza to, że powinniśmy dbać nie tylko prawidłową treść umowy, **ale o dokumentowanie zdarzeń pomiędzy klientem a biurem księgowym** w szczególności w sytuacji w której jest możliwe, że umowa w którymś miejscu zostanie naruszona, albo też przewidujemy, że może dojść do zarzutu, że usługa będzie wykonywana nieprofesjonalnie.

Najważniejsze elementy umowy o usługi księgowe

1) Zakres obowiązków księgowego

– dokładne określenie usług, które będą świadczone np. prowadzenie ksiąg rachunkowych, rozliczenia podatkowe, przygotowanie sprawozdań, prowadzenie spraw pracowniczo-kadrowych.

2) Terminowość – ustalenie terminów na wykonanie obowiązków w zakresie przekazania dokumentacji, np. postanowienie, iż ostatecznym dniem przekazania dokumentów za dany okres będzie 3 dni robocze przed dniem 16 każdego miesiąca.

3) Jakość – ustalenie jakie i jak opisane będą przez klienta dokumenty np. raporty, umowy, faktury sprzedażowe i w jakim formacie itd. np. wskazanie w jakiej formie będą przekazywane dokumenty (papierowa, skan czy też pliki w systemie) i w jaki sposób segregowane a więc w każdym miesiącu klient będzie zobowiązany do pogrupowania dokumentów związanych z danym miesiącem w dane kategorie: raporty, umowy itd..

Najważniejsze elementy umowy o usługi księgowe

4) Wprowadzenie domniemań w zakresie przekazanej dokumentacji – tj. wprowadzenie założenia, że otrzymania i przekazywana w przyszłości dokumentacja jest zgodna z rzeczywistością i z prawem – ma to znaczenie w szczególności przy przejmowaniu klienta,

5) Monitorowanie jakości i terminowości: wskazanie w umowie na mechanizm w którym strony mogą zgłaszać zastrzeżenia i sugestie co pozwoli na bieżące dostosowywanie standardów współpracy – tj. wprowadzenie postanowienia obligującego zawiadomienie o dostrzeżonych nieprawidłowościach w określonym terminie w określony sposób – np. mailowo w terminie 1 dnia roboczego od momentu dostrzeżenia nieprawidłowości

6) Odpowiedzialność za naruszenie obowiązków w zakresie terminowości i jakości

– określenie jakie konsekwencje niesie za sobą sytuacja w której dojdzie do błędu w wyniku przekazania dokumentów po terminie i w jakości nieprzystającej do wskazanych w umowie,

Odpowiedzialność za naruszenie terminowości i jakości dokumentacji

Pożądane byłoby wprowadzenie kwestii rozwiązania umowy lub naliczenia kary umownej za opóźnienia w dostarczaniu dokumentów lub też wstrzymania się z wykonaniem usługi

ale

najważniejsze dla księgowego jest ograniczenie jego odpowiedzialności za błędy, które mogą zostać popełnione wskutek nieprawidłowego księgowania w takiej sytuacji.

art. 473 § 2 Kodeksu cywilnego

"Nieważne jest zastrzeżenie wyłączające odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną drugiej stronie umyślnie,,

Oznacza to, że strony umowy mogą ograniczyć odpowiedzialność księgowego lub innego wykonawcy usług tylko w zakresie szkód nieumyślnych, np. wynikających z zaniedbania czy niedbalstwa. Jednak odpowiedzialność za szkody wyrządzone z winy umyślnej (czyli świadomie)

Wobec tego do rozważenia pozostaje kwestia wprowadzenia postanowienia, które wyłącza winę nieumyślną księgowego w sytuacji przedstawienia dokumentacji po terminie, lub w jakości(standardom) nieodpowiadającej umowie

Pożądanym zatem byłoby postanowienie, iż biuro księgowe w sytuacji otrzymania dokumentacji po terminie, lub nieprzedstawiającej zakładane standardy, nie odpowiada za następstwa wykonania usługi w której doszło wskutek winy nieumyślnej z wyjątkiem rażącego niedbalstwa.

Krajowy System E-faktur

W związku z planowanym wejściem w życie tegoż systemu szczególną uwagę w umowach należy zwrócić na wprowadzenie obowiązku klienta w zakresie wyjaśniania faktur a w szczególności faktur kosztowych, a więc wprowadzenia domniemania, że księgowy powinien faktury i inne dokumenty z nimi związane znajdujące się w systemie traktować jako odzwierciedlające rzeczywiste zdarzenie gospodarcze, chyba, że klient w podanym terminie przekaze wyjaśnienia ich dotyczące a mające wpływ na prawidłowość księgowania.

Należy szczególną uwagę zwrócić na dostosowanie przekazanie innych dokumentów związanych ze znajdującymi się fakturami w KSEF a koniecznymi dla prawidłowego księgowania zdarzeń gospodarczych.

Wyłączenie odpowiedzialności biura za awarię systemu KSEF.

Polisa ubezpieczeniowa

Podstawowym aktem prawnym w zakresie polisy jest

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 6 listopada 2014 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców wykonujących działalność z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Dz.U. z 2014 r. Poz. 1616

Główne postanowienia rozporządzenia

- 1) obowiązek ubezpieczenia OC powstaje nie później niż w dniu poprzedzającym dzień rozpoczęcia wykonywania działalności,
- 2) minimalna suma gwarancyjna ubezpieczenia OC, w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte umową ubezpieczenia OC, wynosi równowartość w złotych 10 000 euro,
- 3) ubezpieczenie dotyczy usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością,

Mimo, że rozporządzenie wskazuje, że ubezpieczenie OC obejmuje wszystkie szkody w zakresie, prowadzenia ksiąg rachunkowych z wyjątkiem wyłączonych w rozporządzeniu i wprowadza zakaz umownego ograniczenia przez zakład ubezpieczeń wypłaty odszkodowania, to poszczególne towarzystwa ubezpieczeniowe gwarantują ochronę w różnych obszarach działalności, dlatego warto dokładnie czytać polisę i zastanowić się, czy suma gwarancyjna jest wystarczająca.

Wyłączenia w rozporządzeniu

Ubezpieczenie OC nie obejmuje szkód:

- ✓ polegających na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, wyrządzonych przez ubezpieczonego osobie bliskiej wskazanej w tym rozporządzeniu.
- ✓ wyrządzonych przez ubezpieczonego, który utracił pełną zdolność do czynności prawnych chyba że szkoda została wyrządzona w związku z prowadzoną działalnością w czasie, w którym ubezpieczony spełniał te warunki;
 - ✓ polegających na zapłacie kar umownych;
- ✓ powstałych wskutek działań wojennych, stanu wojennego, rozruchów i zamieszek, a także aktów terroru.

Czego nie obejmuje w praktyce:

- ✓ kosztów obrony i kosztów postępowań karno-skarbowych, naruszenia poufności, znieśławienia lub znieważenia, utraty dokumentów, kosztów postępowań z tytułu szkód powstałych z włamań do infrastruktury informatycznej i naruszenia przepisów RODO.
- ✓ doradztwa w zakresie ubezpieczeń społecznych oraz innego doradztwa kadrowego,
- ✓ kosztów w przypadku osobistej odpowiedzialności karno-skarbowej,

Dziękuję za uwagę